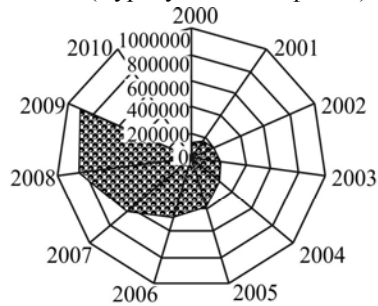
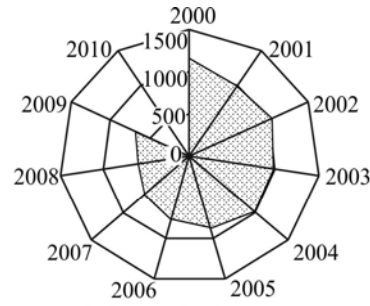

го бюджету (в 1,12 раза); обсяги дефіциту Зведеного бюджету збільшилися в 4 рази (– 1,5 і – 6,1). Валовий зовнішній борг на кінець періоду становив 85,7 % ВВП (зріс в 1,5 раза). На кінець 2009 р. показник реального ВВП досягнув лише 85,2 % показника попереднього року; реальні наявні доходи населення (з урахуванням інфляції) – 90,0 %.

■ Доходи населення, млн грн
Рис.1. Динаміка змін доходів населення України у 2000-2010 рр.

■ Безробітні, тис. чол
Рис.2. Динаміка змін кількості безробітних в Україні у 2000-2010 рр.

Висновки. Поза сумнівом, заощадження виступають першоджерелом процесу інвестування, обсяги потоків якого перебувають у прямій залежності від росту доходу споживача, що і зумовлює зростання часток призначених для не продуктивного і продуктивного споживання. В Україні зміна рівня зайнятості різних вікових груп економічно активного населення змінила відповідно й структуру його доходів, витрат і заощаджень, а це не могло не вплинути на об'єм внутрішнього ринку інвестицій і рівень мобілізації національного капіталу. Саме тому, в країні більшість (традиційних для західних країн) представників середнього класу (вчителі, науковці, лікарі, інженери, працівники культури) за рівнем доходів і відповідними їм умовами життєвих стандартів не змогли акумулювати свої заощадження до обсягів, достатніх для їхньої трансформації в інвестиційні ресурси.

Література

1. Юхименко П.І. Історія економічних учень / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко. – К.: Вид-во "Знання Прес", 2001. – 415 с.
2. Туган-Барановский М.И. Периодические промышленные кризисы: История английских кризисов, теория кризисов / М.И. Туган-Барановский. – Петроград, 1923. – 381 с.
3. Держкомстат України. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.uatoday.net/>
4. Мочерний С. Економічна безпека в контексті державного суверенітету України / С. Мочерний, О. Плотников // Економіка України: політико-економічний журнал. – 1998. – № 4. – С. 11.
5. Півень М. Аналіз середнього класу України за характером розподілу доходів / М. Півень // Економіст. – 2005. – № 7. – С. 18-19.

Макух С.Н. Исследование спектра потенциальных источников первичного накопления капитала в Украине

Выделены факторы влияния на аккумуляцию инвестиционных ресурсов в Украине. Рассмотрены виды взаимосвязи между уровнем занятости и доходов населения и специфика формирования взаимозависимости пропорций между его общими расходами, сбережениями и инвестициями в условиях осуществления рыночных трансформаций в стране.

Ключевые слова: доходы, сбережения, инвестиции, рынок, капитал.

Makukh S.M. Investigation the spectrum of the potential sources of the capital primary accumulation in Ukraine

The factors of influence at the process of accumulation investment resources in Ukraine are picked out. The types of interaction between the population's level of working occupation and incomes and specificity of formation mutual dependence of the proportions between its common expenditure, economies and investments under the circumstances of making execute market transformation in the country are examined in the article.

Keywords: incomes, savings, investments, market, capital.

УДК 336.14:338.28(477)

Доц. О.Я. Малиновська, канд. екон. наук;
студ. І.О. Максимів – Львівська державна фінансова академія

ФІНАНСУВАННЯ ЦІЛЮВИХ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Проаналізовано зміст, структуру та джерела фінансування цільових бюджетних програм на сучасному етапі розвитку економіки України. Визначено місце та роль державного фінансового контролю у реалізації цільових бюджетних програм.

Ключові слова: державна цільова програма, бюджетна програма, джерела фінансування цільових бюджетних програм, аудит ефективності.

Постановка проблеми. Реформування фінансово-господарської та адміністративно-управлінської діяльності в Україні вимагає оптимізації системи адміністративних та фінансових відносин, зокрема у сфері розроблення, затвердження та виконання цільових бюджетних програм як фінансово-управлінських заходів у найважливіших сферах суспільних відносин. Ці правові перетворення мають сприяти забезпеченню реалізації та захисту прав людини та громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, територіальних громад, регіонів і держави загалом. При цьому не вирішеною залишається проблема загальної концепції розроблення, затвердження, фінансування цільових бюджетних програм, контролю за цими процесами, відсутність усталеної правозастосовної практики в цій сфері.

Останніми роками проблемам удосконалення цільового бюджетного фінансування у сфері реалізації цільових бюджетних програм приділено велику увагу з боку практиків-політиків та урядовців, зокрема М.Я. Азарова, М. Деркача, Л. Задорожної, В.Г. Кремня, Г.С. Руденка. Незважаючи на це, зазначені процеси ще не набули належного рівня зацікавленості з боку науковців, що своєю чергою не сприяє проведенню комплексних правничих досліджень у цій площині суспільних відносин, попри те, що наукові розробки в сфері цільових бюджетних програм сьогодні мають безперечну наукову актуальність і новизну.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні сутності та організаційно-правових засад цільових бюджетних програм, а також визначення порядку їх фінансування та контролю за їх реалізацією.

Виклад основного матеріалу. Поняття "програма" є досить широким і має низку інтерпретацій. В Україні існує декілька видів програм. Головною є програма діяльності уряду, яка визначає сукупність основних цілей та завдань, які уряд має вирішити у період своєї діяльності. Існують також державні та місцеві програми економічного і соціального розвитку, які щороку зат-

верджує уряд і місцеві органи виконавчої влади. Державні та місцеві цільові програми – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на вирішення окремих найважливіших проблем розвитку держави, галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць.

Нормативно-правову основу дослідження фінансового аспекту цільових бюджетних програм становлять Бюджетний кодекс України [1], Закон України "Про Державний бюджет України на 2011 рік" [2], Закон України "Про державні цільові програми" [3], Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку розроблення та виконання державних цільових програм" [5].

У Бюджетному кодексі України визначено, що: "бюджетна програма – сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій" [1]. Таке ж визначення цьому терміну наведено в Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі [4].

Основна особливість програмного бюджетування полягає в тому, що суворо контролюється не виконання видатків, а досягнення результатів програми. Визначивши програму, розпорядник коштів планує свою бюджетну програму, видаткова частина якої може бути прогнозована у проекті бюджету на наступний рік чи на стратегічну перспективу. Отже, бюджетна програма є формою реалізації програмно-цільового методу у бюджетному процесі, метою застосування якого є встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

На відміну від державних цільових програм, формування бюджетних програм здійснюється не тільки за умови існування проблеми та не завжди залежить від відповідності мети програми пріоритетним напрямкам державної політики. Бюджетна програма є короткостроковою та має оперативні цілі, а державна цільова – реалізується в декілька етапів і має досягти стратегічних цілей. Порядок використання бюджетних коштів має містити:

- цілі та напрями використання бюджетних коштів;
- відповідального виконавця бюджетної програми, підстави та / або критерії залучення одержувачів бюджетних коштів до виконання бюджетної програми;
- завдання головного розпорядника бюджетних коштів, розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (одержувачів бюджетних коштів), що забезпечують виконання бюджетної програми, з визначенням порядку звітування про її виконання (зокрема щодо результативних показників) та заходів впливу у разі її невиконання;
- у разі потреби – порядок, терміни та підстави, а також критерії розподілу (перерозподілу) видатків між адміністративно-територіальними одиницями у розрізі розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів з урахуванням відповідних нормативно-правових актів;
- конкурсні вимоги до інвестиційних програм (проектів), включаючи порядок та критерії їх відбору, а також критерії та умови визначення виконавців таких програм (проектів);
- критерії та умови відбору суб'єктів господарювання, яким надається державна підтримка з бюджету, а також визначення обсягу такої підтримки;

- умови та критерії конкурсного відбору позичальників та проектів (програм), на реалізацію яких надаються кредити з бюджету; умови надання кредитів з бюджету та їх повернення, включаючи положення щодо здійснення контролю за їх поверненням;
- положення щодо необхідності перерахування коштів за бюджетними програмами, які передбачають надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам;
- шляхи погашення бюджетної заборгованості у разі її наявності;
- вимоги щодо необхідності відображення у первинному та бухгалтерському обліку отриманих (створених) оборотних і необоротних активів бюджетними установами та одержувачами бюджетних коштів, зокрема отриманих (створених) внаслідок проведення централізованих заходів;
- у разі потреби – положення щодо здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, визначення умов і термінів поставки та проведення розрахунків;
- інші положення щодо особливостей бюджетної програми.

У ст. 19 Бюджетного кодексу України визначено, що на всіх стадіях бюджетного процесу має здійснюватись фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів [1].

Внутрішній контроль, згідно зі ст. 22, здійснюють головні розпорядники, аналізуючи ефективність використання бюджетних коштів розпорядниками нижчого рівня. Відповідальність за заходи, спрямовані на проведення зовнішнього контролю, покладено на Рахункову палату України (ст. 110) та Державну фінансову інспекцію України з контролю (ст. 113) [1].

Висновки. Ґрунтовний підхід до вивчення організаційних засад розроблення, затвердження та реалізації цільових бюджетних програм дає підстави виділити нові моменти у розумінні цього поняття, зокрема того, що програмно-цільовий метод базується на формуванні бюджетів у розрізі бюджетних програм, що повинні бути спрямовані на вирішення як загальнодержавних і загальносуспільних проблем, які формуються на основі стратегічних цілей держави, так і регіональних проблем розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Визначення механізму пріоритетності відбору та джерел фінансування бюджетних програм – шлях до ефективного державного управління в контексті стратегії соціально-економічного розвитку. Основними характеристиками бюджетних програм є спрямованість на результат, конкретне визначення цілей, яких необхідно досягти, завдань, що здійснюються для цього, та використання показників результативності виконання.

Необхідно вжити заходів щодо упорядкування політики у сфері реалізації бюджетних програм шляхом уточнення (визначення) центрів ухвалення відповідних рішень, зменшення загальної кількості бюджетних програм, їхньої конкретизації (усунення "розмитості" та дублювання). Потрібно підвищити рівень компетентності та відповідальності розпорядників бюджетних коштів за чітку реалізацію затверджених бюджетних програм.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р., № 2456-VI / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.liga.net>.

2. Закон України "Про державний бюджет на 2011 рік" від 14 червня 2011 № 3491-VI / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.liga.net>.
3. Закон України "Про державні цільові програми" від 18 березня 2004 р., № 1621-IV / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.liga.net>.
4. Розпорядження Кабінету міністрів України "Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі" від 14 вересня 2002 р., № 538.
5. Постанова Кабінету міністрів України "Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм" від 31 січня 2007 р., № 106.

Малиновская О.Я., Максимив И.А. Финансирование целевых бюджетных программ на современном этапе развития экономики Украины

Проанализированы содержание, структура и источники финансирования целевых бюджетных программ на современном этапе развития экономики Украины. Определены место и роль государственного финансового контроля в реализации целевых бюджетных программ.

Ключевые слова: государственная целевая программа, бюджетная программа, источники финансирования целевых бюджетных программ, аудит эффективности.

Malinowska O.Ya., Maksymiv I.O. Funding for targeted budget programs for the current stage of development economy of Ukraine

Analysis of content, structure and funding of targeted budget programs at the present stage of economic development of Ukraine. The place and role of state financial control of target budget programs.

Keywords: State Program, Budget Program, funding targeted budget programs, audit effectiveness.

УДК 330.322 (477) *Ст. викл. Ю.В. Малиновський, канд. екон. наук; асист. Л.А. Сенів; студ. І.П. Малиновський – НЛТУ України, м. Львів*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

Розглянуто можливості підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів в умовах сучасного ринкового середовища. Висвітлено переваги та недоліки, пов'язані з реалізацією інвестиційних проектів у розрізі інвестиційної діяльності підприємств.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційний проект, інвестування, аналіз ринкового середовища.

У сучасному світі на етапі активного розвитку технологій науково-технічного та інноваційного прогресу актуальною проблемою є ефективне вкладення капіталу з метою його збільшення, тобто інвестування. Економічна природа інвестицій обумовлена закономірностями процесу відтворення і полягає у використанні частини додаткового суспільного продукту для збільшення кількості та якості всіх елементів системи продуктивних сил суспільства.

Сучасні умови процесу розроблення і прийняття інвестиційних рішень вимагають від осіб, які їх приймають, постійного усвідомлення того, що прийняте інвестиційне рішення має бути науково обґрунтованим, оптимальним, ефективним і результативним за будь-якого стану економічного середовища, в якому вони знаходяться.

Потреба у здійсненні інвестиційної діяльності може бути продиктована різними факторами, проте найбільшою мірою поширеним є інвестування,

що зумовлює стратегію зростання. Тому основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення реалізації найефективніших форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства, важливим аспектом, що характеризує проблематику інвестиційної діяльності, є адекватна оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів. Аналіз інвестиційних проектів є складовою процесу управління інвестиціями. Він дає інформаційну базу у вигляді проекту як спеціально оформленого інвестиційного плану або результатів проведеної експертизи проекту для ухвалення рішення щодо початку його інвестування [5, с. 3].

Інвестиційні проекти аналізують на основі комплексного вивчення аспектів майбутнього інвестування. До цих аспектів належать економічне середовище, правильно поставлені мета і завдання проекту, маркетинговий, виробничий, фінансовий та організаційний план інвестора, технічна база проекту, його соціальна значущість, екологічна безпека, фінансова достатність і спроможність проекту, організація управління проектом, аналіз інвестиційного ризику, чутливість проекту до зміни окремих найістотніших факторів, достатність показників ефективності, оцінка можливостей учасників проекту та ділових рис його менеджерів.

Аналіз інвестиційних проектів здійснюють з урахуванням сукупності важливих моментів, що формують розмаїття і типову послідовність операцій розробки й оцінки проекту. До них належать:

- комплексність подання процесу інвестування (маркетингові, організаційні, фінансові, виробничі, трудові та часові параметри);
- урахування зв'язку проекту із зовнішніми умовами (стан економіки країни, регіональні, галузеві особливості проекту, сумісність продукції проекту зі станом ринку, місцеві умови та співробітництво з органами влади, екологічна сумісність, соціальна безконфліктність проекту, відповідність ситуації на місцевому ринку праці);
- інтегрована оцінка ефективності проекту на основі співвідношення результатів і витрат, пов'язаних із проектом;
- урахування прогнозованої невизначеності проекту та потенційних ризиків;
- застосування методики приведення грошових потоків до єдиних умов обліку;
- прагнення подати прогнозовану модель проекту з максимальною деталізацією і конкретизацією;
- урахування соціальних і управлінських аспектів проекту як важливих умов його майбутньої ефективності [6, с. 6].

Важливою умовою підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства є обґрунтування рішень щодо доцільності капітальних вкладень шляхом застосування економіко-математичних моделей та сучасних методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів. Основним завданням оцінки ефективності інвестиційного проекту є встановлення його цінності, що є різницею між позитивними результатами та негативними наслідками. Для обґрунтування доцільності інвестування потрібно визначити також обсяг беззбитковості, майбутні проектні ризики, а також чисту теперішню вартість проекту та норму рентабельності.

З метою вибору найкращого інвестиційного рішення необхідно скористатися надійними методами оцінювання його ефективності. Отже, процес